

**Sportaccommodaties
buitensport
Midden-Drenthe**

beleidsuitgangspunten gemeente

**Midden-Drenthe
27 juni 2013**

Inhoud

Inhoud	2
1. Inleiding.....	3
2. De beleidsuitgangspunten	6
2.1. Introductie	6
2.2. Taak gemeente	6
2.3. Basissporten	6
2.4. Basis- en nevenvoorzieningen.....	7
2.5. Capaciteit	8
2.6. Kwaliteit.....	9
2.7. Zelfbeheer	9
3. Invoering	11
3.1. Herstel onevenwichtigheden	11
3.2. Invoeringsplannen	11
4. Processtappen	13

1. Inleiding

De aanloop

Het college heeft in 2011 opdracht gegeven aan het bureau Andres cs om onderzoek te doen naar de sportaccommodaties van onze buitensport.

Het college heeft de resultaten van dat onderzoek ontvangen en die toegestuurd aan de sportverenigingen en –stichtingen. De Commissie Welzijn en Algemeen Bestuur heeft haar eerste bevindingen geformuleerd in haar vergadering van 12 februari 2013.

Mede op basis van de reacties vanuit het veld en de raadscommissie, heeft het college ervoor gekozen om zelf beleidsuitgangspunten te formuleren.

Met deze beleidsuitgangspunten is het college op 12 en 13 april in gesprek gegaan met de verenigingen/stichtingen. De opbrengsten van die gesprekken zijn in dit voorstel verwerkt. Soms heeft het college de wensen uit het veld voorsnog gehonoreerd, soms niet.

Op 16 april 2013 heeft de raadscommissie Welzijn en Algemeen Bestuur de uitgangspunten besproken. De commissie heeft zich positief uitgesproken over de uitgangspunten.

Nu volgt de laatste bespreking in de raadscommissie Welzijn en Algemeen Bestuur en in juni 2013 uiteindelijk vaststelling van het beleid door de gemeenteraad.¹ Er zijn nog enkele veranderingen (vooral verduidelijkingen) ten opzichte van het vorige voorstel. Voor de leesbaarheid zijn die veranderingen zichtbaar in het rood.

Een belangrijke stap in het vervolgproces daarna (zie aan het eind van deze uitgangspuntennota) is het overleg tussen de gemeente en de individuele verenigingen/stichtingen. Dat overleg zal uiteindelijk leiden tot concrete afspraken tussen gemeente en vereniging/stichting. In dat overleg nemen we de opmerkingen mee die de verenigingen en stichtingen de afgelopen periode hebben gemaakt over de door Andres verzamelde feitelijke informatie.

In de afgelopen weken heeft het college de feitelijke informatie per accommodatie in beeld gebracht (welke basis- en nevenvoorzieningen zijn aanwezig, welke vergoedingen betalen we, welke tarieven betalen de verenigingen enzovoort). Die inventarisatie is als bijlage ter informatie meegegaan naar de raadscommissie van juni 2013.

¹ De beleidsuitgangspunten zijn in deze nota geformuleerd als beleidsuitgangspunten van de gemeenteraad. Als er dus staat “wij” is dat de gemeenteraad.

Maatschappelijke en politieke context

Wij realiseren ons bij het formuleren van de uitgangspunten dat het beleid voor sportaccommodaties in de buitensport plaatsvindt in de **context van 2013**.

Maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende opvattingen spelen, soms uitdrukkelijk en soms impliciet, een rol. We noemen er enkele.

De overheid stimuleert dat verenigingen en stichtingen nadrukkelijk hun eigen plaats en **verantwoordelijkheden** hebben. Dat biedt hen ruimte voor initiatieven. Het betekent ook dat de overheid niet automatisch “het wel oplost” als er problemen zijn. Wij staan als gemeente achter deze benadering, zoals ook verwoord in ons beleid op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Krimp betekent dat het voortdurend nodig is om de vraag te stellen: hoe zetten we onze voorzieningen zo efficiënt en effectief mogelijk in? Het gaat bij accommodaties bovendien om beslissingen die een reikwijdte van vele jaren hebben. Krimp heeft niet alleen, nu of binnen een aantal jaren, effecten op het aantal leden. Het heeft ook gevolgen voor het vinden van voldoende vrijwilligers.

De **economische recessie** en de gevolgen voor de gemeentefinanciën betekenen dat nieuwe beleidskeuzes scherp op hun kosten beoordeeld worden.

In een netwerksamenleving met een tweeverdienercultuur is, nog afgezien van krimpeffecten, het vinden van **vrijwilligers** (voor bestuur en beheer) die zich voor een langere periode willen binden een hele klus geworden. De gemeente herkent dat probleem en ondersteunt daarvoor op diverse beleidsterreinen het zoeken naar nieuwe wegen.

We gaan er van uit dat, op enkele met name genoemde uitzonderingen na, onze beleidsuitgangspunten niet leiden tot een groter beroep op de **structurele gemeentelijke middelen**.

In de concrete context van de gemeentebegroting voor 2015 en verdere jaren zullen de **sporttarieven** onderwerp van afweging worden.

Het ligt voor de hand om in de komende bestuursperiode samen met de verenigingen en stichtingen te gaan kijken naar de gevolgen van met name demografische ontwikkelingen voor het **voorzieningenniveau**. Dat geldt overigens niet alleen voor de buitensporten maar ook voor de binnensporten. We **zijn** overtuigd van de bereidheid van alle verenigingen en stichtingen om aan zo'n overleg deel te nemen.

Het valt buiten het bestek van deze uitgangspuntennota om daar inhoudelijk op vooruit te lopen.

Focus

Het sportbeleid van de gemeente raakt andere beleidsonderdelen: gezondheidsaspecten, sociale samenhang, subsidies, enzovoort. In deze uitgangspuntennota ligt de focus op de sportaccommodaties van de buitensport.

Harmonisatie

We streven als gemeente naar zo'n vorm van harmonisatie dat verenigingen overal in de gemeente de lokale overheid ervaren als eerlijk en transparant: de gemeente past het geldende beleid goed toe. De uitwerking kan per vereniging/stichting wel verschillend zijn.

2. De beleidsuitgangspunten

2.1. Introductie

In dit hoofdstuk formuleren wij de uitgangspunten voor het gemeentelijk beleid voor de sportaccommodaties in de buitensport.

De keuze om met uitgangspunten te werken is een bewuste keuze. Daarmee geven we het college ruimte voor het vinden van praktische oplossingen in het overleg tussen gemeente en verenigingen/stichtingen. Het raamwerk van uitgangspunten is duidelijk en strak, daarbinnen kan en zal de uitwerking per accommodatie verschillen.

2.2. Taak gemeente

De taak van de gemeente is de volgende.

- De gemeente is verantwoordelijk voor het formuleren van beleid voor sportaccommodaties.
- De gemeente heeft de regie op de uitvoering van het beleid.
- De gemeente faciliteert nadrukkelijk het zelfbeheer (zie hierna onder 2.7.). In geval van calamiteiten neemt de gemeente de regie, ook als het gaat om onderwerpen waarvoor de verenigingen/stichtingen verantwoordelijk zijn.²

2.3. Basissporten

Er bestaan geen landelijke normen voor wat een basissport is. Wel zijn er diverse gemeenten die met elkaar vergelijkbare criteria hanteren. Over het algemeen worden, is onze indruk, de buitensporten voetbal en korfbal en soms hockey als zodanig het meeste door gemeenten benoemd.

Als globale en compacte criteria hanteren wij in Midden-Drenthe dat er voor een basissport aparte voorzieningen nodig zijn, dat een basissport een groot aantal deelnemers kent uit de breedte van de samenleving en dat een basissport het zonder ondersteuning waarschijnlijk niet redt of in elk geval niet zo breed als de gemeente dat graag wil.

² Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan een uitbraak van legionella.

Tennis is een sport die het zonder ondersteuning waarschijnlijk prima zou redden. Vanuit de bestaande situatie kiezen we er echter voor om ook tennis in Midden-Drenthe als een basissport aan te merken, waarbij we een iets andere uitwerking kiezen (zie onder 2.4.). Anders geformuleerd: we laten op dit vlak opgebouwde rechten in stand, ook al zijn er inhoudelijke afwegingen om anders te kiezen.

Deze afwegingen leiden tot de volgende uitgangspunten.

- Voetbal, korfbal en tennis zijn basissporten.
- De gemeente is verantwoordelijk voor voldoende basisvoorzieningen (zie 2.4.) voor de basissporten (voor capaciteit e.d. zie 2.5 en verder)

2.4. Basis- en nevenvoorzieningen

In het verlengde van het aanwijzen van basissporten, kiezen wij er ook voor om te werken met basisvoorzieningen en nevenvoorzieningen. Ruwweg is het uitgangspunt dat een basisvoorziening noodzakelijk is voor het daadwerkelijk kunnen uitoefenen van de sport. We hanteren als basis de NOC*NSF-richtlijnen, die op dit moment overigens nog een voorlopig karakter hebben.

Dat uitgangspunt leidt tot de volgende opsommingen.

- Tot de basisvoorzieningen van een buitensportaccommodatie worden de volgende voorzieningen gerekend (uitputtende opsomming), waarbij in alle gevallen de kosten voor gas, water en licht geen deel uitmaken van de basisvoorziening
 - wedstrijd- en trainingsvelden (inclusief drainage)
 - was- en kleedruimtes (inclusief die voor de scheidsrechters)
 - bestuurskamer
 - bergruimte
 - veldverlichting voor trainingsveld(en)
 - veldafrostering hoofdveld
 - dug-out hoofdveld
 - parkeerruimte
 - fietsenstalling
 - ballenvangers
 - 2 doelen en netten per veld³
 - beregeningsinstallatie/materiaal
- Voor tennis geldt, in afwijking van wat hierboven staat, dat alleen de wedstrijd- en trainingsvelden onder de basisvoorzieningen vallen.

³ Als een vereniging, gelet op het aantal (jeugd)leden en velden, een veld gecombineerd moet gebruiken voor jeugd en volwassenen, vallen voor dat veld 2 extra jeugdgoelen onder de basisvoorzieningen.

- Alle overige voorzieningen zijn nevenvoorzieningen. Dan kan het gaan om de volgende voorzieningen (geen uitputtende opsomming):
 - alle kosten voor gas, water en licht
 - aparte verzorgingsruimte
 - kantine
 - tribune
 - jeugdhonk
 - overige klus- en opslagruimten
 - veldafrostering overige velden
 - veldverlichting overige velden
 - overige dug-outs
 - overige doelen, bijvoorbeeld voor jeugdvoetbal
- De gemeente draagt verantwoordelijkheid voor de basisvoorzieningen, niet voor de nevenvoorzieningen.

2.5. Capaciteit

Voor het bieden van houvast aan verenigingen/stichtingen en gemeente kiezen we voor het hanteren van zo objectief mogelijke normen bij het bepalen van de noodzakelijke capaciteit aan voorzieningen. Dat leidt tot de volgende uitgangspunten.

- De gemeente bepaalt het aantal velden dat nodig is op basis van speeldagen, ledental, teamsamenstelling en de bespelingsnormen van de sportbonden NOC*NSF. Daarbij houdt de gemeente in redelijkheid rekening met bijvoorbeeld afwijkende situaties zoals trainingshoeken e.d.
- De gemeente bepaalt het aantal kleed- en scheidsrechterskamers volgens de NOC*NSF normen. Daarbij houdt de gemeente in redelijkheid rekening met de behoefte aan aparte kleedruimtes voor dames/meisjes en heren/jongens.
- De gemeente gaat alleen over tot realisatie van nieuwe basisvoorzieningen of tot uitbreiding van bestaande basisvoorzieningen als aan alle volgende criteria wordt voldaan:
 - Er is sprake van ondercapaciteit op basis van de NOC*NSF normen.
 - De extra capaciteit is structureel nodig; de vereniging toont dat door een meerjarenperspectief onderbouwd aan.
 - Een nieuwe accommodatie of uitbreiding van de bestaande accommodatie past binnen de financiële en andere middelen van de gemeente, zoals die op dat moment gelden.
 - De gemeente houdt bij haar beslissing rekening met lokale factoren, zoals het algemeen maatschappelijk belang.

2.6. Kwaliteit

Ook de uitgangspunten voor kwaliteit leggen we zoveel mogelijk vast in objectieve normen. Dat leidt tot de volgende uitgangspunten.

- De gemeente legt de velden, inclusief de bijbehorende inrichting, aan volgens de NOC*NSF eisen (standaardpakket Handboek Sportaccommodaties).
- De stichtingskosten van de accommodaties komen voor rekening van de gemeente.
- Aanvullende investeringen (nevenvoorzieningen) komen voor rekening van de verenigingen.
- De gemeente richt de kleedaccommodaties in volgens de NOC*NSF eisen (standaardpakket Handboek Sportaccommodaties).
- De velden voldoen blijvend aan de minimale eisen van de NOC*NSF. De gemeente ziet daar op toe, ook in de situaties van zelfbeheer.

2.7. Zelfbeheer

Zelfbeheer betekent in het kader van deze uitgangspuntennota: de verenigingen/stichtingen dragen zelf beleidsmatig en financieel verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de accommodatie, inclusief het groot onderhoud. De gemeente geeft een jaarlijkse exploitatiebijdrage.

Zelfbeheer van accommodaties door de verenigingen/stichtingen sluit aan bij wat we in de inleiding van deze nota hebben geformuleerd over de rollen van de overheid en van de samenleving. Door zelfbeheer nemen inwoners via verenigingen/stichtingen zelf verantwoordelijkheid voor het in stand houden van voorzieningen.

Daar komt bij dat de inzet van vrijwilligers de sociale samenhang in wijken en dorpen ten goede komt.

Voor ons is het uitgangspunt van zelfbeheer daarom een belangrijk uitgangspunt als drager van ons beleid. Daarom streven wij naar uitbreiding van zelfbeheersituaties. Dat doen we bijvoorbeeld door financiële prikkels zoals het verhogen van de tarieven voor verenigingen/stichtingen die niet kiezen voor zelfbeheer.

Tegelijk doen we recht aan het verschil in positie en verantwoordelijkheid tussen de lokale overheid en de inwoners, verenigingen en stichtingen. De mate waarin het redelijk is om (financiële) risico's te dragen, het vinden van voldoende vrijwilligers, de verschillen tussen dorpen en wijken onderling, het zijn aspecten die vragen om maatwerk in beleid.

Deze overwegingen brengen ons tot de volgende uitgangspunten.

- De gemeente heeft de basisvoorzieningen en nevenvoorzieningen in eigendom.
- De nevenvoorzieningen gaan via opstalconstructies in eigendom over naar de verenigingen/stichtingen. Deze laatste zijn volledig verantwoordelijk voor het realiseren, financieren, exploiteren, beheren en onderhouden van de nevenvoorzieningen.
- De gemeente maakt afspraken met verenigingen/stichtingen waarbij de verenigingen/stichtingen het beheer en onderhoud verzorgen tegen een redelijke vergoeding. Bij het bepalen van de hoogte van die vergoeding gelden de uitgangspunten in deze nota.
- In de afspraken wordt opgenomen dat de gemeente doorlopend beschikt over actuele informatie over de financiële en onderhoudssituatie van de voorzieningen.
- In de afspraken worden bepalingen opgenomen die de gemeente de mogelijkheid geven om toe te zien op de gemaakte afspraken (bijvoorbeeld het onderhoudsniveau) en zo nodig in te grijpen als de afspraken niet worden nagekomen.
- In de afspraken worden bepalingen opgenomen die het mogelijk maken om periodiek de afspraken te herijken op basis van de omstandigheden van dat moment.
- De gemeente draagt zorg voor een actueel overzicht van de accommodaties: welke zijn het, wat zijn de kosten, wat is de onderhoudssituatie en wat zijn de afspraken.

3. Invoering

In dit hoofdstuk gaan we in op vragen rond de invoering van het nieuwe beleid.

3.1. Herstel onevenwichtigheden

Voor twee sportcomplexen geldt dat de huidige situatie wezenlijk afwijkt van de situatie zoals die bij vergelijkbare complexen in onze gemeente is. Wij gaan deze onevenwichtigheid, in goed overleg tussen college en verenigingen/stichtingen vanaf 1 januari 2013 herstellen. We zullen het herstel van deze onevenwichtigheid financieel mogelijk maken, via een apart te nemen besluit.

Overigens zal het college ook met deze verenigingen/stichtingen in gesprek gaan (zie 3.2.) om de beleidsuitgangspunten te vertalen in inrichtingsplannen per accommodatie. Mocht dat tot aanpassingen leiden, dan vinden die aanpassingen dus plaats vanuit de eerst rechtgezette situatie.

Het gaat om de volgende accommodaties.

- Sportcomplex Hoogersmilde: de situatie rond de lichtmasten en de huur van de kantine en de kledaccommodaties.
- Sportcomplex 't Kyllot Smilde: de situatie rond de exploitatie van de kantine en kledkamers.

Daarnaast kent ook BSSV in Bovensmilde een bijzondere situatie omdat deze vereniging gebruik maakt van de Multifunctionele accommodatie De Spil. Het college is op dit moment bezig met het ontwikkelen van beleid voor diverse gebouwen in Bovensmilde, in onderlinge samenhang. De situatie van BSSV zal daarin meegenomen worden.

3.2. Invoeringsplannen

Het college gaat het nieuwe beleid, zoals vastgelegd in deze nota met uitgangspunten, in goed overleg met de verenigingen/stichtingen uitwerken en vastleggen in individuele invoeringsplannen en afspraken. Dat doet het college op de volgende manier.

- **Zelfbeheer en niet zelfbeheer:** In de periode 1 juli 2013 tot 1 juli 2014 worden, in overleg met de verenigingen/stichtingen, invoeringsplannen per accommodatie gemaakt.

In de invoeringsplannen wordt in elk geval opgenomen:

- a. de aanwezige basisvoorzieningen;
- b. de aanwezige nevenvoorzieningen;
- c. de actuele financiële verplichtingen tussen gemeente en verenigingen/stichtingen;
- d. de actuele overige verplichtingen tussen gemeente en verenigingen/stichtingen;
- e. het kwaliteitsniveau van de voorzieningen;
- f. de voorstelde aanpassingen van de bestaande situatie op basis van het nieuwe beleid waaronder in elk geval afspraken over de financiën, het onderhoud, toezicht en verantwoording e.d.;
- g. de ingangsdatum van die aanpassingen en de afspraken voor de tussenliggende periode;

- **Zelfbeheer:** Bij de afspraken per accommodatie bespreekt het college in goed overleg met de verenigingen/stichtingen of de bestaande contracten aanpassingen behoeven op basis van de actuele omstandigheden. Uitgangspunt in de gesprekken is dat gemeente en verenigingen/stichtingen de bestaande contracten respecteren. Tegelijk kunnen er van beide zijden redenen zijn om, in goed overleg, de inhoud van het contract aan te passen.

Wanneer die situatie zich voordoet en het contract aangepast wordt, vindt volledige toepassing van het nieuwe beleid plaats in dat nieuwe contract.

- **Niet zelfbeheer** – handhaving bestaande situatie (de verenigingen/stichtingen kiezen voor voortzetting van de situatie van niet-zelfbeheer). Wanneer toepassing van het nieuwe beleid leidt tot een ongunstige uitkomst voor de verenigingen/stichtingen, past de gemeente een redelijke overgangsperiode toe.
- **Niet zelfbeheer** – overgang (de verenigingen/stichtingen kiezen voor zelfbeheer). De gemeente past voor het bepalen van de exploitatievergoeding de uitgangspunten uit deze nota toe. Wanneer toepassing van het nieuwe beleid leidt tot een ongunstige uitkomst voor de verenigingen/stichtingen, past de gemeente een redelijke overgangsregeling toe.
- De invoeringsplannen en de andere te maken afspraken tussen gemeente en verenigingen/stichtingen worden schriftelijk vastgelegd.
- Het nieuwe beleid heeft geen terugwerkende kracht. Dat betekent dat de gemeente niet overgaat tot het nabetalen dan wel terugvorderen van betalingen als er in het verleden keuzes zijn gemaakt die onder het nieuwe beleid anders zouden zijn, ten gunste of ten nadele van de verenigingen.

Verzoeken die er op dit moment al liggen of nog binnenkomen, staan on hold tot het nieuwe beleid is vastgesteld en worden op basis van het nieuwe beleid beoordeeld.

4. Processtappen

De stappen in het beleidsproces zijn de volgende.

26 februari 2013	college: besluit voorlopige beleidsuitgangspunten
12/13 maart 2013	wethouder: bestuurlijk overleg met sportverenigingen
2 april 2013	college: voorstel beleid naar raadscommissie
16 april 2013	raadscommissie: oriënterende bespreking beleid
18 juni 2013	raadscommissie: bespreking beleid
27 juni 2013	gemeenteraad: vaststelling beleid
augustus 2013	overleg Hoogersmilde en Smilde herstel onevenwichtigheden
oktober 2013	besluit college herstel onevenwichtigheden
juli 2013 – juli 2014	overleg gemeente – verenigingen/stichtingen invoeringsplannen
juli 2014	waar nodig: college besluit op invoeringsplannen